

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון י"א תמוז תשע"ט | דף היומי בבלי: ערכין כח.
דף היומי בהלכה: מסעיף ט"ז עד תחילת סימן שצ"ח.

מוסר: חפץ חיים כלל ט' אות י"א עד אות י"ג.

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'

הפרויקט ה'כמעט סודי' של 'דרשו' | הרב שך הזהיר את האברך: "אם לא תעזור לאשתך בבית, אדאג שיפטרו אותה מעבודתה" ... | מה קרה לגוי שהתנגד לבניית שיכון סקווירא | 1677

הרגעים המיוחדים במשפחת 'דרשו'

"כל אחד ב'דרשו' יודע לספר על עשרות ומאות מקרים שאנשים פגשו אותו, שמעו שהוא עובד ב'דרשו', ופשוט לא נתנו לו להמשיך ללכת לפני שהרעיפו על ראשו ברכות ותשבחות בלי סוף..."

הרה"ג ר' אברהם פוקס, מגיש תוכניות 'לקראת שבת' ומגיד שיעור ב'דף היומי בהלכה', מספר על הדברים שמהם הוא הכי התלהב במסגרת פעילותו ב'דרשו' | פרויקט מיוחד על הרגעים המיוחדים של משפחת 'דרשו'

מקבלים מהציבור הרחב. אני באופן אישי מגיש בין היתר תוכניות מצולמות, כך שאנשים מזהים אותי ברחוב ומגיבים לי, אבל התגובות מגיעות מכל רבדי הציבור, ולכל עובדי הארגון. כל אחד ב'דרשו' יודע לספר על עשרות ומאות מקרים שאנשים פגשו אותו, שמעו שהוא עובד ב'דרשו', ופשוט לא נתנו לו להמשיך ללכת לפני שהרעיפו על ראשו ברכות ותשבחות בלי סוף. בקיצור, יש חשיפה ציבורית אדירה לכל מה שהארגון עושה, אנחנו רואים את זה יום יום.

2. הכרת הטוב של הציבור לפעילויות 'דרשו'

זה מדהים, וזה מראה ש'דרשו' יודע לגעת בנקודות שבהן הציבור מרגיש שבאמת צריך לפעול ולעשות. אם זה בעזרה לבחורי ישיבות, אם זה במתן מסגרות לימודיות שכל אחד יכול להתחבר אליהן, אם זה באמצעות תוכניות כמו 'קנין ש"ס' ו'קנין הלכה' שמעמידות תלמידי חכמים על הרגליים ומאפשרות להם להפוך לגאונים של ממש ששולטים בשו"ע ובש"ס. יש צימאון

רבים מכירים את הרה"ג ר' אברהם פוקס מתוכניות 'לקראת שבת' שאותן הוא מגיש בקביעות, מהסיפור היומי שהוא מצלם יחד עם ידידו ורעו הרה"ג ר' שלום יכנס, ומהסיפורים שהוא מקליט במוקד השיעורים של 'דרשו', שמלאים בתוכן יהודי שורשי, נגיעות של מוסר חודר כליות ולב, והרבה מאוד חיזוק בעבודת ה'.

אבל פעילותו של הרב פוקס אינה מסתיימת בכך, והוא פעיל במסגרות נוספות ב'דרשו', כשבין היתר הוא גם מוסר שיעור קבוע ב'דף היומי בהלכה' בבתי סוהר, לטובת מי שהסתבכו עם רשויות החוק ונשללה מהם חירותם הפיזית, אך הם עדיין יכולים להרשות לעצמם להיות 'בני חורין' העוסקים בתורה. בשיחה עם 'הפותר' מספר הרב פוקס על חמשת הדברים שמהם הוא התלהב במיוחד, במסגרת עבודתו ב'דרשו'.

1. ההד הציבורי הרחב לפעילות הארגון

אני נדהם בכל פעם מחדש לנוכח התגובות החמות שאנחנו

אדיר לכל דבר שבקדושה, ו'דרשו' הוא אחד הנהרות הגדולים והרחבים שמשקים את כל העדרים ומשפיעים עוד ועוד תורה לעם ישראל.

3. ההיקף העצום של הרבצת התורה

חז"ל אמרו 'גדולים מעשי חייא' שהיה אוסף ילדים ומלמד אותם תורה. זיכוי הרבים והרבצת תורה זה דבר שכל יהודי צריך לשאוף אליו, ואני חושב שאפשר לומר בלב שקט ש'דרשו' הוא מרביץ התורה הגדול ביותר שקם מאז שחר ההיסטוריה. מאות אלפי בני אדם נחשפו במשך השנים לפעילות הארגון. מספר הנבחנים שעברו דרך 'דרשו' עומד כיום על כ-150 אלף, מספר הבחורים המתחזקים שנכנסו לשיבות לבעלי תשובה שנפתחו והוקמו על ידי 'דרשו' ו'אחינו' עומד על אלפים רבים, אלפי ילדים נוספים נכנסו לשיבות קדושות בזכות הפעילות של 'אחינו' בבתי הספר התורניים. ועוד אלפי בחורי ישיבות קיבלו עידוד וסיוע מפעילי 'אחינו', מה שמאפשר להם להתקדם הלאה, להישאר במסגרת תורנית ולהצליח יותר בלימודם. היש לך הרבצת תורה גדולה מזאת?

4. 'מוקד הישיבה' - פעילות טהורה ונקיה למען שמו באהבה כל ארגון, כדי להתקיים, חייב לפרסם את פעילותו. תתאר

לעצמך לרגע ש'דרשו' לא היה מפרסם על מבחני 'הדף היומי' למשל. אנשים לא היו יודעים, לא היו מצטרפים, היקף הפעילות היה קטן בהרבה. אבל שנים של תעמולה ופרסום מתמיד הביאו את הארגון למה שהוא כיום, כשעוד ועוד אנשים לומדים ומתעלים בלימוד התורה בזכות הפרסום הזה.

ובכל זאת, ל'דרשו' יש מגוון רחב של פעילויות שלא זוכות לפרסום כמעט, והסיבה היא, שאת הפעילות הזאת עושה הארגון באופן נקודתי, כך שהפרסום אינו נחוץ כל כך לחיזוקה ולעידודה.

אחד הפרויקטים הכמעט סודיים הוא 'מוקד הישיבה'. אני לא מדבר על המוקד הטלפוני שאותו אנחנו מפרסמים כדי שהבחורים ידעו שהם יכולים להתקשר ולקבל יעוץ וסיוע מקצועי לבעיות שאיתן הם מתמודדים בחיי הישיבה. כוונתי היא לעשרות רבות של חונכים שמקבלים שכר מלא מזרוע הקירוב של דרשו - 'אחינו', ונמצאים בישיבות הקדושות, לומדים עם בחורים, ומסייעים להם להתגבר על הקשיים, בעבודה פרטנית ודיסקרטית שמבוצעת באופן ישיר מול הצוות החינוכי ומול הבחור עצמו, בלי רעש וצלולים. זה בעצם מוכיח על השאר, ומלמד אותנו שכל הפעולות האחרות נעשות בצורה מזוככת וטהורה לשם שמים, גם אם אנחנו נאלצים לפרסם אותן כדי שהציבור ידע ויוכל לקחת בהן חלק.

על דא ועל הא

ניגש ראש הישיבה לבחור ואמר לו: "לפי החלטת הצוות עלי לזרוק אותך מהישיבה! - אבל מה, אתה תיכנס לישיבה אחרת ושם תתחיל ללמוד? איפה היושר שבדבר? אנחנו סבלנו ממך שנתיים והישיבה היא תקצור את הפירות?!"

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על הנפלאות שמחולל חינוך בדרכי נועם

ללמדך כיצד ואיך להתנהג עם ילד ממורמר! - במקום לרחק ולסתור, ניתן לגשת באהבה ובקירוב נפש.

בדורנו אנו כיום קשה עד מאוד לצעירים תינוקות של בית רבן לקבל דרך של 'שמאל דוחה', ואין בכוחות נפשם החלושה להחזיק בדרך של גערה וענישה ובדרך תקיפה וחריפה. ויש להשתדל בעיקר בחינוך בדרך ההפוכה, של 'מיין מקרבת', באהבה ובחיבה בנועם וברוך, לקרב לבבם ונפשם אל אהבת התורה הקדושה.

כשדיבר פעם האדמו"ר מצאנז קלויזנבורג זצוק"ל על דרכי החינוך בדורנו אנו, אמר: פעם בדור שלפני השואה הייתי זורק בחור מן הישיבה יותר בקלות, כי ידעתי שתיכף תימצא עבורו ישיבה אחרת, ואם אינו מצליח בישיבה זו יוכל להתעלות בישיבה אחרת - אך כיום נשתנו העתים, כיום אינני זורק בחור החוצה בשום אופן! כי מי ערב לי בדבר שילך הבחור ללמוד בישיבה אחרת? שמא ילך להסתובב ברחובות, ובכל מיני מקומות מקולקלים

ילד נחמד ממשפחה טובה באחת מערי הנגב, נשלח ללמוד בתלמוד תורה חשוב בעיר בני ברק יצ"ו, עם פנימייה מסודרת. משום מה היה אותו ילד ממורמר מאוד על מצבו, בהיותו רחוק מן הבית ורחוק מן המשפחה וכו'. פעם כשנערך מבחן בכיתה, נטל הילד את המבחן לידו וברוב מרירותו כתב עליו תיכף: "איני יודע כלום!", וניגש כך ראשון למלמד להגיש את המבחן...

בטוח היה הילד שהמלמד יעס עליו, ואולי אף יזרוק אותו החוצה... אך להפתעתו קרא לו הרבי שיגש אליו ונשקו על ראשו, ותחב בידו 'ממתק' טעים ויוקרת, ואמר לילד ההמום: בטוח אני שבמבחן הבא תדע בוודאי לענות לפחות על שאלה אחת! שהרי מתפלל אני כל יום להצלחתך!

התנהגות זו של המלמד, שהמשיכה במשך שנה תמימה בדרכי אהבה וקירוב, גרמה לכך שבסופו של דבר גדל הילד וצמח לאילנא רברבא! עד שכיום הוא ראש ישיבה גדול בישיבה חשובה.

שמוכרח אתה להשתנות, ושוב תיכנס לשיבה אחרת ותתחיל ללמוד שם בהתמדה גדולה, עד שתיעשה לתלמיד חכם חשוב! וכי היכן הישר שבדבר? הנה אנו סבלנו ממך כאן בשיבה זה שנתיים ימים, אנו אכלנו כאן מרורות, והישיבה ההיא תקצור את הפירות... ותרוויח בחור מתמיד גדול בתורה וביראת שמים?! הבה נא נחשוב בינינו כמי שכבר זרקו אותך זה עידן מן הישיבה... ותתחיל כבר מעתה לקחת את עצמך בידיים כאן ועכשיו ללמוד בהתמדה גדולה! ובכך נמצא שאנחנו בשיבה זו, שעברנו עמך את כל התהליך, נהנה גם מן הפירות היפים... ואף אתה תמנע מעצמך וממשפחתך את כל הצער ועוגמת הנפש הכרוכים בכך! הדברים נכנסו ללב התלמיד, והוא אכן שינה את דרכו מקצה לקצה, ונעשה מן הבחורים הטובים בשיבה!

(טיב הקהילה חוקת תשע"ט, מתוך שיחת חינוך בפני צוות מלמדים בעיה"ק בית שמש יצ"ו)

מקולקלים ומפוקפקי ומפוקפקים... בזמנינו אין שום עצה כי אם על ידי קירוב ואהבה, וחינוך בדרך הטובה והישרה. והלום ידעתי מקרוב על בחור צעיר אחד שהשתולל מאוד בשיבה, התנהגותו היתה מתחת לכל ביקורת, ולאחר כמה התראות שלא הועילו כלום, נאלץ צוות הישיבה לזרוק את הבחור מן הישיבה! לאחר 'אסיפת צוות' קשה ונוקבת בה הועלו על השולחן כל מעשיו הקשים של אותו בחור, התקבלה החלטה פה אחד שאין מקומו של בחור זה בשיבה! ההחלטה הוגשה בפני ראש הישיבה, והוטלה עליו משימת ביצוע הגזירה 'להעיף' את אותו בחור מן הישיבה, אחת ולתמיד! ניגש אפוא ראש הישיבה אל הבחור, ואמר לו: האמת, שלפי החלטת הצוות מוכרח אני ועומד לזרוק אותך לאלתר מהישיבה! - מכה זו כנראה תפגע בך, ותפעל את פעולתה כדי שתבין היטב

הסיפור היומי

"שאלתי אותו: מה יקרה אם תקום מוקדם יותר ותכין את הסנדוויצ'ים לילדים? מה יקרה אם בערב תוריד מדי פעם את הזבל או אפילו תשטוף את הרצפה? מה, אתה תייר בבית שלך?!"

"האיש התנפל עלי בזעם... אבל כשהזדמנתי לאחר מכן לבית הרב שך זצ"ל, ברגע שראה אותי, קם ורץ לקראתי, תפס בידי ואמר בהתרגשות: 'טוב מאוד, טוב מאוד ענית לו!'"

לבית? מה יקרה אם תקום מוקדם יותר ותכין את הסנדוויצ'ים לילדים וגם לאשתך? ומה יקרה אם בערב תעזור לה קצת, ותוריד מדי פעם את פח הזבל או אפילו תשטוף את הרצפה לעתים? מה, אתה תייר בבית שלך?...

האיש התנפל עלי בזעם, והוכיח אותי על פני שאני 'שונא תורה'. אשתו, בכל אופן, לא קיבלה העברה...

באחד הימים הזדמנתי לבית ראש הישיבה הרב שך זצ"ל. הוא ישב מול הדלת, וברגע שראה אותי קם ורץ לקראתי, תפס אותי בשתי ידי ואמר בהתרגשות: "טוב מאוד, טוב מאוד, ברוכים תהיו!". לא הבנתי לפשר התלהבות זו, שאלתי: מה קרה? ואז סיפר לי: "היה אצלי מישוהו וסיפר לי את תוכן השיחה שלכם אתו. טוב מאוד ענית לו".

נדהמתי, כי זכרתי שדיברתי אתו קשות והטחתי בו מילים חריפות. שאלתי בזהירות: האם סיפר את כל מה שאמרתי לו? הרב שך השיב: "לפי רוח הדברים אני חושב שכן". ואז לפתע שאל אותי בחיוכו האבהי המפורסם: "מאיפה אתה יודע את כל הדברים הללו שצריך כך לעזור בבית? האם אתה עצמך 'נאה מקיים' או רק 'נאה דורש'?"

ענית לו: אינני יודע אם אני 'נאה מקיים', בכל אופן אני משתדל. הצורה בה האיש התעלם בידועין מהחובה הזאת, הרגיזה אותי מאוד, על כן ענית לו כפי שענית. סיפרתי לראש

סיפר הרב מאיר לוריא ז"ל, מנכ"ל 'החינוך העצמאי', מעשה על מרן הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל:

באחד המקרים בא אלי יהודי עם אשתו וביקש שאסדר לאשתו העברה לבית ספר קרוב יותר. "קשה לה", אמר, "היא צריכה לצאת כל בוקר בשעה 7:30 כדי להגיע לעבודה בזמן, וזה קשה".

והוא תיאר באוזניי את סדר יומו: הוא עצמו - אמר - לא יכול לטפל בענייני הבית כי הוא יושב ולומד כל היום, ואשתו - כך הסביר לי - חייבת כל בוקר לקום מוקדם, עליה להספיק להכין סנדוויצ'ים לילדים וגם לבעלה, ולא תמיד היא מספיקה להכין; בבוקר היא צריכה להספיק לשלוח את הילדים לגן ולבית הספר, וכשהוא בא בצהריים צריכה ארוחת הצהריים שלו להיות מוכנה, ולפעמים היא חוזרת מאוחר והאוכל לא מוכן. לאחר מכן הוא צריך לנוח לפני שהוא חוזר ללמוד; אחר הצהריים היא צריכה לבשל, ועליה אף לערוך קניות במכולת, וכמובן שכשהוא בא בערב חייבת ארוחת הערב להיות מוכנה כי הוא יוצא מיד ללמוד; ובערב היא צריכה להכין את השיעורים לבית הספר ולהשכיב את הילדים, בקיצור, יום עבודה מפרך. קשה לה לעמוד בו, ולכן הוא מבקש העברה למקום עבודה קרוב יותר, שזה יכול לסייע לה.

שאלתי אותו: מתי אתה קם והולך לתפילה? אתה לא יכול על הדרך לקחת את הילדים לגן ולבית הספר? וכשאתה חוזר מבית הכנסת, אתה לא יכול להיכנס למכולת ולקנות את מה שצריך

"עניתי לו: אם תתנהג כפי שאמר ר' מאיר, אבקש שבשנה הבאה יסדר העברה לאשתך, אבל אם תמשיך להתנהג כהיום, אבקש שיפטר אותה, והיא תשב בבית למען תחיה כאדם נורמלי. אשה זה לא עבד ולא שפחה, ודע לך שאדאג שידווחו לי אם שינית מדרכך הנוכחית..."

(יערב נא שיחי, הובא בגיליון 'ברינה יקצורו' בלק תשע"ט)

הישיבה על "בית הספר" שבו התחנכתי לכך, הלא הוא סבי הגדול רבי מתתיהו לוריא, שלא פסק מתלמודו, ובכל זאת לא תשווער העזרה שהושיט לסבתי בבית.

"כך צריך להיות!" ענה ראש הישיבה. "וכי אני לא עזרתי לאשתי ככל יכולתי?"

שאלתי: מה ענה ראש הישיבה לאיש?

פרשת השבוע

אחד האברכים חש כי השעה היא שעת כושר, והעז לשאול: "ואם פלוני יבוא לכבוד הרב ויבקש ממנו להחליף את שם משפחתו לשם 'ברקוביץ' או לשם 'בוזגלו' - האם הרב יסכים?"

מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל, על לפנים משורת הדין

שישמעו לדברי, ולכן העמדתי לפניהם הצעה זו - לזכותם."

נקודות למחשבה

עוד בענין המחילה סח רבינו:

"פעם נכנסו לפני הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל שני בעלי דינים, והציעו את טענותיהם. הגר"ח אמר להם כי לדעתו כדאי שיבואו לידי פשרה, אך אחד מהם עמד על כך שיעשו דין תורה גמור. על אף הפצרותיו של הגר"ח שיבואו ביניהם לידי פשרה, הוא לא הסכים לכך בשום אופן. בלית בררה פתח הגר"ח בדין תורה, ובסופו של דבר יצא ההוא חייב בדין... הוא נפגע מאוד והתריס כנגד הגר"ח בחוצפה. הגר"ח שתק.

"בערב יום הכיפורים יצא הגר"ח מביתו עם שלשת בניו - רבי ישראל גרשון, רבי משה והגאון רבי יצחק זאב - לבקש מחילה מההוא!

"בכך הלך בדרכו של האמורא רב, כפי שמצינו בגמרא יומא דף פ"ז ע"א."

לאחר שסיפר מעשה זה בשיחה שמסר לתלמידים, הוסיף רבינו מענין לענין ובאותו ענין:

- טבעו של אדם שהוא אינו נרגע כל זמן שלא ביזה את שכנגדו, וזה ממש לא מובן: מה הוא ירוויח מכך שגם ההוא יתבזה?! אמנם תהיה לו תחושת נקמה, אבל לא ישיג רווח ממשי וכבודו שלו לא ישוב לו, ואדרבה, במקרים רבים הוא עלול להפסיד עוד.
- הלא הקדוש ברוך הוא כן מוחל לאלו שחטאו כנגדו, ואף כי המלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, הוא נוהג עמנו לפני משורת הדין, בהיותו חנון המרבה לסלוח. אם כן, מן הדין הוא שנדבק במידותיו אף אנו. מזקנים אתבוננו...

(מתוך הספר 'רבי אהרן לייב')

"בְּמִרְיַת הָעֵדָה" (במדבר כ"ז, י"ד)

מעשה שהיה בקבוצת אברכים שעסקו כמה שנים בענין צדקה כלשהו, ואספו כספי צדקה תחת שם מסוים. ויהי היום, וקבוצה אחרת של עוסקים בענייני חסד באה אליהם בטענה כי השם שבו הם משתמשים מזיק להצלחתם שלהם, כי גם הם עוסקים בחסד תחת שם דומה, ועל כן הם תובעים מהם לשנות את שם הארגון שלהם. מחמת דרישה זו נתהוותה מחלוקת בין הארגונים.

האברכים מהארגון הראשון פנו לשני פוסקי הדור לשאול על זכותם בשם, ופסקו להם בעל פה וגם בכתב כי השמות חלוקים, ואינו דומה שמם לכותרתו של הארגון השני, וממילא מותר להם לכתחילה להשתמש בשם זה. לחיזוק הענין הוצע לצרף לצדם את רבינו, שהכירם היטב וידע על פועליהם הברוכים. האברכים נכנסו לרבינו והחלו לספר כיצד נטפלו אליהם לפתע אנשי הארגון השני בדרישה בלתי מוצדקת לשנות את שמם וגרמו להם צער גדול.

ואז פנה אליהם רבינו בתקיפות: "מה אכפת לכם לשנות מעט משמכם? הרי יש לכם הצלחה רבה בכספי צדקה, וגם אם תשנו את השם המקורי לא יאונה לכם כל רע. אם הם כל כך חפצים בכך, תשנו את שמכם ולא יקרה כלום..." אחד האברכים חש כי השעה היא שעת כושר והעז לשאול: "ואם פלוני יבוא לכבוד הרב ויבקש ממנו להחליף את שם משפחתו לשם 'ברקוביץ' או לשם 'בוזגלו' - האם הרב יסכים?"

"האמן לי", אמר רבינו בכנות, "אם הוא חושב באמת שזה מה שיועיל לו, ואם בזכות זה תשקוט מחלוקת חריפה - כן, אחליף את שם משפחתי". האברכים שמעו לדבריו של רבינו וויתרו לפני משורת הדין. למחרת אמר רבינו לאחד מבני ביתו: "באמת לאחרים לא הייתי אומר לעשות כן, כי מן הסתם לא היו שומעים, משום שלא היה להם הכוח לוותר על רגילות כזו, על שם שכבר משתמשים בו זמן רב, ולא היו עומדים בכך. אבל עליהם ידעת

בעת בניית 'שיכון סקווירא' בארה"ב, היו שני אנשים בממשלה שם - יהודי, ולהבדיל גוי - שהתנגדו לתוכנית ועיכבו אותה. פעם התאונן אחד ממקורבי הרבי מסקווירא באוזניו: "למדנו רבינו, איך אפשר לדון את היהודי הזה לכף זכות, והלא הוא רשע מרושע?"

"איך אפשר לקלל יהודי?!"

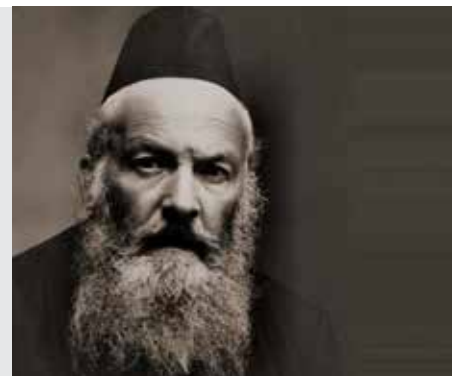
לאחר זמן שוב אמר המקורב לרבי שצריכים לקלל את המפריעים האלו כדי שכבר יוכלו להתחיל לבנות את העיירה. כשהרבי שמע את דבריו, ממש הזדעזע ושאל אותו: "מה אמרת?! לקלל? איך אפשר לקלל יהודי?! - בשלמא את הגוי, ניחא, אבל יהודי? - אם הוא יירד מהכסא אזי בין כך כבר לא תהיה לו שליטה..." ואכן צדיק גוזר והקב"ה מקיים, וכמו שנאמר (איוב כב, כח): ותגזר אומר ויקם לך, ולאחר כמה ימים הגיעה הידיעה המשמחת כי אותו גוי התפגר בשעה טובה, ואילו את היהודי הורידו ממדרגתו, ואז התאפשרה מיד בניית 'שיכון סקווירא' העומד בתפארתו לשם ולתהילה עד היום הזה.

(נעם שיח חקת תשע"ט)

שח אב"ד סאנטוב שליט"א: שמעתי מאת הרה"ג רבי אלי' צבי שפיצער שליט"א אב"ד קהילת 'אור החיים' בבורו פארק, שבעת שבנה הרה"ק מסקווירא זי"ע את 'שיכון סקווירא' באמריקא, היו שני אנשים בממשלה שם - יהודי, ולהבדיל גוי - שהתנגדו לתוכנית בניית העיירה ועיכבו את בנייתה, וכמה שעשו השתדלות לרכך את לבם ולהטותם לטובת בניית העיירה, עלה הדבר על שירטון ולא עלה הדבר בידם.

פעם התאונן אחד ממקורבי הרבי, ואמר ברוב התמרמרות: "למדנו רבינו, איך אפשר לדון את היהודי הזה לכף זכות, והלא הוא רשע מרושע?". אמר לו הרבי: "מ'דארף הארווען און הארווען און הארווען" [-צריך לעבוד ולעבוד ולעבוד...]

"מה קורה כאן? בהתחלה הרב מסרב בכלל להסעה ומתעקש ללכת ברגל, ואחר כך הוא לא מוכן לרדת מהרכב עד שאביא אותו לפתח הבית ממש?!!"
- הנהג התפלא, ורבי אלחנן ניאות להסביר...

ליומא דהילולא של מרן הגאון רבי אלחנן וסרמן זצוק"ל הי"ד - י"א בתמוז

לבסוף הגיעו למחוז חפצם, לפתח הרחוב בו התגורר אותו גביר, אלא שהרחוב היה חד-סטרי ולא ניתן היה להיכנס מאותו כיוון. הנהג הצביע לעבר ביתו של הגביר ששכן באותו רחוב, ואמר לר' אלחנן שהוא יכול לרדת מהרכב ובמרחק הליכה קצר יגיע לבית הגביר. אבל ר' אלחנן נותר לשבת ברכב.

בתחילה חשב הנהג כי ר' אלחנן מן הסתם שקוע בלימוד ואינו שם לב לדבריו, ושוב פנה אליו שירד, אבל ר' אלחנן אומר לו לתדהמתו: "הרי עדיין לא הגענו, יש עוד כמה בתים עד לבית הגביר". אמר המארח: "אכן, צריך מעט ללכת, אבל בסך הכל מדובר בהליכה קצרה ביותר, ואין אפשרות להכנס לרחוב להגיע עד הבית".

שאל אותו ר' אלחנן: "האם אין כניסה לרחוב מצד אחר?" והלה השיב: "יש כניסה מהכיוון השני וזה קצת סיבוב כדי להגיע

כאשר הגיע רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד לארצות הברית כדי לאסוף כסף לשיבתו בברנוביץ', היה בידו פתק עם שם של נדיב אחד אליו רצה להגיע. הוא שאל את מארחו כיצד הדרך למקום מגוריו של הנדיב, והלה אמר לו כי מדובר בדרך ארוכה, ואם רק ימתין קמעה עד שיגמור לאכול פת שחרית, יקח אותו לשם.

רבי אלחנן סירב לכך, ואמר לאותו מארח כי ברצונו ללכת לשם רגלי, אך הלה סרב בכל תוקף ואמר לר' אלחנן כי הדרך ארוכה מאוד, ובשמחה יסיעו לשם ברכבו מיד לאחר שיגמור לאכול. הוויכוח נמשך ביניהם, כאשר ר' אלחנן מתעקש ללכת רגלי והלה מפציר בו להמתין עד שיקח אותו ברכבו. לבסוף 'נכנע' ר' אלחנן והסכים להמתין עד שהלה יקח אותו.

הדרך אכן היתה ארוכה, והנהג מראה כל העת לרבי אלחנן כמה ארוכה הדרך ומביע את שמחתו על שזכה להסיעו ברכבו.

מרחק כה קצר, סרב הרב לרדת ואמר לי לעשות סיבוב שלם ולהביא אותו עד פתח הבית, מה פשר הדבר?"
 אמר לו רבי אלחנן: "אכן, צודק אתה בדבריך. באמת לא רציתי לנסוע. איך דרכי ליהנות מאחרים. אבל אתה התעקשת וזכית במצוה זו להסיע אותי אל מחוז חפצי. אולם, אם כבר מקיימים מצוה, צריך לעשות אותה בשלימות. מצוה שלא מקיימים אותה בשלימות, חסר בכל המצוה. אם כבר הסעת אותי את כברת הדרך הארוכה הזאת וזכית במצוה, מן הראוי שתזכה לעשותה בשלימות, ולהביא אותי עד מחוז חפצי ממש. כי מצוה בשלימות היא מצוה שונה לחלוטין!"

(יחי ראובן, הובא ב'אגעדאנק' חוקת תשע"ט)

לשם". "אם כן" - אמר לו ר' אלחנן - "תעשה סיבוב ותביא אותי בבקשה עד הבית!"
 היהודי נרעש לגמרי. אינו מבין כלל. הרי ר' אלחנן התעקש לעשות את הדרך הארוכה רגלי, ועכשיו הוא מסרב ללכת אפילו מרחק קצר כל כך. אבל הוא אינו שואל שאלות, עושה את הסיבוב, ומגיע עד הפתח של הבית. ורגע לפני שר' אלחנן יורד, הוא לא יכול להתאפק ושואל אותו: "כבוד הרב, אני שמח על הזכות שנפלה בחלקי להסיע את הרב למחוז חפצו, אבל תורה היא וללמוד אני צריך. בתחילה רצה הרב ללכת מרחק כה גדול, וסרב שאני אסיע אותו. הייתי צריך להתחנן לפני הרב שיסכים לכך שאביא אותו למחוז חפצו. והנה, כאשר כמעט הגענו, ונותר

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

* השואל חפץ מחבירו לשבת, 'תחומי' של החפץ נקבע על פי תחומי של השואל. ודין זה הוא אף במקרה שהשואל לקח את החפץ מהמשאיל בשבת, ובלבד שנדברו ביניהם על כך לפני כניסת השבת.
 * אשה שלווה משכנתה ביום טוב מצרך כלשהו להשלמת תבשיל - אם מדובר במצרך המשמעותי להשלמת התבשיל, 'תחומי' של התבשיל נקבע גם על פי תחומה של השכנה.
 * שותפים במאכל או במשקה, ובכל דבר שניתן לחלקו בשבת, אשר חילקו את שותפותם בשבת - תחומי של כל אחד מהחלקים נקבע על פי תחומי של השותף שקיבלו.

**אתמול
למדנו**

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

המחיצה המפרידה בין ה'מבוי' לחצר נפרצה - באיזה אופן מותר הטלטול במבוי ובחצר?

ומבוי שמחיצת הרוחב המערבית שבו מפרידה בינו לבין חצר שהיא רשות היחיד, כך שעבור החצר משמשת מחיצה זו בתור מחיצת הרוחב המזרחית, ומחיצה זו נפרצה - אם רוחב הפירצה עשר אמות או פחות, וה'עומד' שבמחיצה מרובה על ה'פרוץ' - אין כל שינוי בדין המבוי והחצר לכשעצמם, אבל אסור לטלטל מזה לזה עד שישתתפו בני החצר במבוי.

'מבוי' המוקף במחיצות בצפון, מערב ודרום (לדוגמה), והצד המזרחי פרוץ; והקו שממזרח למערב, דהיינו, צד צפון וצד דרום - מוגדר כ'אורך' המבוי; והקו שמצפון לדרום, דהיינו, צד מערב וצד מזרח, מוגדר כ'רוחב' המבוי.
 וחכמינו ז"ל התירו לטלטל חפצים במבוי על ידי 'תיקון מבוי', דהיינו, הצבת 'לחי' או 'קורה' בפתחו (בצד מזרח), וכל שכן 'צורת הפתח'. והטלטול מהחצרות למבוי, מותר על ידי 'שיתוף מבואות' בין כל בני החצרות הפתוחות אליו.

[שו"ע שסה, ג, משנ"ב יב ריט, וביה"ל ד"ה ומותר]

איזו הלכה בהלכות 'תחומין' לומדים מהלכות אבידה ומציאה?

השבת; וכן דעת השולחן ערוך; אך לדעת רוב הראשונים, תחום המים נקבע על פי תחומי של שמעון, כיון שהמים שייכים לו, וכדין העושה מעשה קנין במציאה על מנת לזכות בה לחבירו - שהמציאה שייכת לחבירו. ובאר השייכת לשני שותפים, ואחד מהם דלה מים עבור חבירו - לכל הדעות נקבע תחומם של המים על פי תחומי של זה שמילאו עבורו.

[שו"ע שצו, טז, משנ"ב לט, וביה"ל ד"ה לצורך]

כפי שלמדנו, 'תחומי' של חפץ בשבת, נקבע על פי תחומי של בעליו. ותחומי של חפץ הפקר, נקבע על פי תחומי של מי שזכה בו, ואף אם זכה בו בשבת. ולכן, הדולה מים מבאר של הפקר בשבת, תחומם של המים נקבע על פי תחומי של הממלא.

אולם, במקרה שראובן דולה מים מבאר של הפקר לצורכו של שמעון - נחלקו ראשונים: יש אומרים שתחומם נקבע על פי תחומי של ראובן, אלא אם כן נמסרו לשמעון לפני כניסת

חפץ של ראובן המופקד אצל שמעון - כיצד נקבע תחום החפץ?

תחומי נקבע על פי תחומי של ראובן, גם אם לא הודיע לשמעון מראש על החלטתו.

ברם, מדברי השולחן ערוך נראה שתחומי של החפץ אינו תלוי בקבלת השמירה, ולדעתם - אם ראובן ביקש לייחד מקום מסוים ברשות שמעון עבור החפץ, תחומי נקבע על פי תחומי של ראובן; ואם לאו, תחומי נקבע על פי תחומי של שמעון.

[שו"ע שצו, יז, משנ"ב מא-מב, וביה"ל ד"ה כשייחד]

כאמור, 'תחומי' של חפץ בשבת נקבע על פי תחומי של בעליו. וחפץ של ראובן המופקד אצל שמעון - לדעת רוב הראשונים, דינו כן: אם החפץ רק מאוחסן ברשות שמעון, אך הוא לא קיבל עליו את שמירתו (ראה להלן), תחומי נקבע על פי תחומי של ראובן. אולם, אם שמעון קיבל עליו את שמירת החפץ, תחומי נקבע על פי תחומי של שמעון; אלא אם כן ראובן החליט לפני כניסת השבת ליטול את החפץ בשבת מרשותו של שמעון, שאז

באיזו צורה מתחייב 'שומר חנם' בשמירת חפץ שהופקד אצלו?

וכגון, אם בא לביתו וחפץ בידו, ואמר לו "היכנס" - האם כוונתו רק לאפשר לבעל החפץ להיכנס עם החפץ לביתו, או שכוונתו לומר "הכנס את החפץ ואשמור לך".

אולם, אם אמר לו: "הרי ביתי לפניך", לכל הדעות אין זה נחשב שמקבל עליו שמירה, אלא רק נותן לו רשות להכניס את החפץ לביתו, ו'משאיל' לו את ביתו לאחסנת החפץ.

[משנ"ב שצו, מא, ושעה"צ לד, בהרחבה ע"פ המקור]

'שומר חנם' החייב בשמירת חפץ שהופקד אצלו, הוא אדם שהפקידו אצלו חפץ וקיבל עליו לשומרו, וכגון שהמפקיד הגיע לביתו של הנפקד יחד עם החפץ, ואמר לו הנפקד: "הכנס את החפץ ואשמרנו". ואף במקרה שלא קיבל עליו בפירוש לשמור, אלא שמתוך דבריו ניכר שמקבל עליו לשמור, הריהו חייב בשמירתו.

ונחלקו הפוסקים באילו אופנים נחשב שקיבל עליו לשומרו;

האם מותר לדבר לשון הרע על... לחם שחור?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

ולעניין דברי גנות על ארץ ישראל, מצינו בחז"ל שיחסו לכך חומרא מיוחדת, ואפילו על דברים של מה בכך כגון טיב האקלים שלה וכדומה, ראה בביאורים ומוספים מה שהביאו בזה מדברי הגמרא, וכן הביאו את המסופר על הגרב"ד ליבוביץ בעל 'ברכת שמואל' שישב עם בחורים שביקרו בארץ ישראל, וסיפרו שהיה שם חום גדול, והפסיקם כדי שלא יספרו בגנות ארץ ישראל. וכן לספר גנאי על יושבי מקום מסויים בארץ ישראל, הביא בספר 'יפה שיחתן' שאחד סיפר לפני הרה"ק ר"א מבעלזא על איזה מקום בארץ ישראל שהוא מקום תורה ועבודת ה', וסיים בדבריו שהלוואי והיה המצב כן בכל ארץ ישראל, ובהשמיעו דברים אלו הזדעזע הרה"ק זי"ע על ששמע אבק לשון הרע על יושבי ארץ ישראל.

ולומר על פלוני שיש לו איזו תכונת גנאי הקיימת לדעתו בתושבי ארץ ישראל [כגון לומר שיש לפלוני 'חוצפה ישראלית'], כתב הגרמ"מ פוקס שגם זה נחשב כגנאי לאנשי ארץ ישראל, ואסור לומר זאת [וזה מלבד הדין שאין לגנות יושבי מקום מסויים לומר עליהם שהם בעלי מידות רעות וכדו', כמבואר לקמן (לשון הרע כלל י סע' יב) שהוא אף חמור יותר מלשון הרע על היחיד].

הלכה מעניינת נלמדת היום בסדר הלימוד היומי ב'חפץ חיים': כשם שאסור להוציא דיבה על חברו, כך גם על חפציו אסור להוציא דיבה. ה'חפץ חיים' מציין כי מקור הדין הוא מדברי ספר 'יראים' לרבי אליעזר ממיץ. ובביאורים ומוספים הביאו כי ה'יראים' למד דין זה מדברי הגמרא בערכין לגבי חטא המרגלים, וכן הביאו ראשונים נוספים שלמדו דין זה מעוד מקורות בחז"ל.

בגדר האיסור, כתב הגר"נ קרליץ שהוא דוקא אם כתוצאה מהדיבור על החפץ, יש גנאי ונזק לבעליו, וכמו המרגלים, שעל ידי שדיברו גנאי על ארץ ישראל גרמו שלא ירצו להיכנס אליה וזה גנאי כביכול להקב"ה שנתן את הארץ לישראל, וכן כתב הגר"י פישר.

אכן, מביאים עוד בביאורים ומוספים מדברי האחרונים ובעלי המוסר, שלמדו מדברי חז"ל כי אין ראוי לדבר לשון הרע על עצים ואבנים - גם כשלא יגרם נזק וגנות לבעלים. ומפורסם מה שסיפר הגר"ד סאלוויצ'יק ששמע מיהודי שהתארח בבית ה'חפץ חיים' בשבת, והגישו לחם שחור במקום לחם לבן, ואמר האורח שהלחם השחור לא טוב, וה'חפץ חיים' הביא מיד שלשה דברים במעלת הלחם השחור, והוסיף ש"לכן מה שאמרת זה לשון הרע".

יארצייט הג"ר אלחנן בונם ב"ר נפתלי בינוש וסרמן הי"ד - בעל ה"קובץ שיעורים"

בשכונתו של הג"ר אלחנן וסרמן התגורר ילד כבן ארבע שאהב לשחק בקופסאות גפרורים ריקות. ורבינו טרח לאסוף בשבילו את הקופסאות שהתרוקנו, ולעיתים היה מגיע הילד ורבינו היה עוצר מלימודו ונותן אותם לילד. אותו רבי אלחנן שחם כל כך על הזמן מצא זמן להתעסק בצעצועים להרנין לבו של ילד קטן.

(אור אלחנן ח"א עמ' רכא)

נשתדל לשמור על כבודם של הילדים הקטנים, להעניק להם יחס ראוי ולשמחם כפי יכולתנו.